

*Мілан Гурчинов,
академік Македонської академії
наук і мистецтв*

**Звернення до делегатів XIV Міжнародного конгресу славистів
Голови організаційного комітету Конгресу академіка
Македонської академії наук і мистецтв МІЛАНА ГУРЧИНОВА**

Шановні колеги!

Дозвольте мені передусім привітати всіх Вас і висловити свою радість із приводу того, що цього разу наш Конгрес відбудеться в місті, де зароджувалася слов'янська писемність та культура, в місті світла – Охриді.

Щиро вдячний вам за довіру та визнання Македонії та македонських славистів, за те, що вперше в історії ви надали нам можливість бути організаторами та господарями такого великого зібрання славистів із усього світу.

Вважаю за потрібне висловити щиру подяку державним діячам Македонії, які від самого початку і до сьогодні, розуміючи вагомість цієї особливої події для нашої держави, надали свою найповнішу моральну та матеріальну підтримку для її успішної реалізації: покійному голові Борису Трайковскі, який від самого початку підтримав нашу кандидатуру, благодійнику нашого Конгресу Президенту Республіки Македонія п. Бранко Црвенковскі і Голові уряду Республіки Македонія п. Ніколі Груєвскі.

Шановні колеги!

Коли на підсумковому пленарному засіданні 5 років тому у Люблянні ми отримали мандат, дехто вважав нібито нові геополітичні зміни в Європі призведуть до того, що славістика втратить своє значення, а інтерес до неї в світі значно зменшиться і навіть погасне. Зараз із задоволенням можу вам повідомити, що сьогодні, у 2008 році, подібний скептицизм виявляється безпідставним: інтерес до історичної та сучасної славистичної науки, до слов'янської культурної спадщини беззаперечні, що й потрібно довести на нашому Конгресі.

У XIV Міжнародному конгресі славистів в Охриді беруть участь близько 7509 славистів із 40 країн світу.

Особливу увагу протягом цих років підготовки було приділено тематиці Конгресу. Зберігаючи її основну традиційну форму, ми долучили кілька інновацій із метою наблизити її до

сучасних та актуальних тем, що виправдало себе, оскільки до конгресу приєдналося багато молодих дослідників нової, сучасної орієнтації. А також ми розвинули та вповні зреалізували ідею ТЕМАТИЧНИХ БЛОКІВ, число яких збільшили до 25, при цьому інтерес до них значно виріс – цей факт мають взяти до уваги організатори наступного конгресу.

Величезна кількість публікацій і доповідей нашого Конгресу свідчать про визнання теорії компаративізму в лінгвістичних, а також і в літературних та фольклорних дослідженнях, спрямованих на підтвердження ідеї, що свідчить: жодне явище славістики, незважаючи на спільність та близькість коріння, не можна вивчати ізольовано, саме по собі.

Все це, враховуючи і позаторішню боротьбу в м. Удіні, спрямовану на отримання більших квот для країн-учасників, а також збільшення кількості нових національних комітетів у період 2003-2008 рр. репрезентує те, що інтерес до славістики сьогодні, після кількарічного занепаду, знову зростає і продовжує об'єднувати величезну кількість науковців різного віку з усього світу.

Ми розуміємо, що жоден Конгрес не може дати остаточних відповідей на питання – ні на старі (до речі, деякі з них все ще залишаються відкритими), ні на нові, що їх сучасність декларує як першочергові. Але як науковці ми можемо, беручи до уваги різні реальності й аргументи, наблизитися до істини, залишити виниклі в минулому помилки і як прихильники славістичної науки і слов'янства, що має особливі автохтонні цінності, стали рушійною силою для вирішення багатьох проблем сучасного суспільства.

Буду конкретним: незважаючи на всі досягнення, неможливі для попередніх епох, все більше вкорінюється думка про те, що ми вступаємо в ще більше несправедливий і негуманний світ. З одного боку, глобалізація дала поштовх до розвитку планетарної інтеграції, але з іншого боку, ми бачимо посилення розмежування між цивілізаціями, народами й державами. Світ усе частіше знаходиться під загрозою непередбачуваних криз, війн, конфліктів, руїн.

Нові знання почали слугувати силі, замість того, аби приносити всім людям не лише економічно-матеріальне, але й моральне та духовне збагачення.

Зростає усвідомлення неохідності врівноваження матеріально-технологічного та морально-духовного розвитку людства, при чому постає питання про „моральну відповідальність” науки та технологій

за сучасні явища, що все частіше призводять до самоізоляції та самозадоволення, до нетерпимості та нетолерантності одних щодо інших.

Попереднє століття запам'яталося декількома революціями, великими надіями, обіцянками та сподіваннями і двома великими кривавими війнами, які мали протверезити гарячі голови. Але й закінчилося сторіччя (після всіх експериментів) глибоким розчаруванням, соціальними потрясіннями та новими воєнними катастрофами. Таке завершення, на переконання філософів постмодернізму, ознаменувало кінець Великих Утопій і Великих Казок. Водночас постає питання: „Чи означає, що з відходом старих ілюзій остаточно зникає потреба в нових ідеях, які б об'єднали нас і були б сильнішими за відмінності та неприродні розмежування? У сучасній Європі та слов'янському світі ведуться великі, іноді мало продуктивні, полеміки навколо поняття ідентитету. При цьому часто не береться до уваги той факт, що жоден ідентитет не існує в чистому вигляді, а це, в свою чергу, є особливо важливим для культурних ідентитетів, оскільки кожен із них є центром багатьох культурних нашарувань та впливів. Більше того, кожен ідентитет є діалогічним, багатозаровим, поліфонічним, у кращому БАХТІНСЬКОМУ розумінні цих слів, і обов'язково стосується й ідентитету слов'янства як у проекції на минуле, так і на актуальне.

Словом, мова йде про те, як у бурхливому сьогодні, що присутньо відрізняється від того часу, коли проводилися наші попередні конгреси, ми маємо вчинити, аби наблизитися до нового ідентитету славистичної науки. Чи можемо ми сьогодні повернути взаємодовіру та зміцнити зближення, яке дало б підстави повірити в те, що приходить єдина нова епоха і вона відкриває широкі можливості для реалізації славистикою нової місії – свого відродження? Чи можемо, ґрунтуючись на величезних ресурсах морального та творчого характеру, що їх ми до цього часу черпаємо з праць великих духовних вчителів, літераторів та вчених усіх слов'янських народів, яких поважають і знають в усій планеті говорити про реалізацію славистики нової місії?

Необхідно працювати в окресленому напрямку, аби джерела духовної енергії перетворилися у величезний потік, який стане перешкодою для МОРАЛЬНОГО ДЕФЦИТУ сучасності, де домінує новий утилітаризм, байдужість, аксіологічний релятивізм, що

свідчать тільки про приналежність, але забувають про існування цінностей.

Такі зусилля загалом не вказують на відхід від справжнього реального світу, в якому ми нині живемо, а навпаки – це наближення до нього – такого, яким він є, з усіма його світлими та темними сторонами, сприйняття існуючих реалій та готовність стати активними, але разом із тим критичними співучасниками реального світу.

Прийняття світу, в якому є місце для всіх національних та культурних особливостей, засвоєння всіх творчих внесків, незалежно від того, звідки вони походять, є основою для руху до майбутнього, де буде зміцнюватися рівноправ'я усіх складових частин та здобутків цього світу, але одночасно буде визрівати свідомість щодо його спільної та універсальної долі. Ось у якому векторі слід би було спрямувати наші зусилля та надії, сьогодні й у майбутньому.

Дякую за увагу.

Переклад із російської Людмили Домилівської.